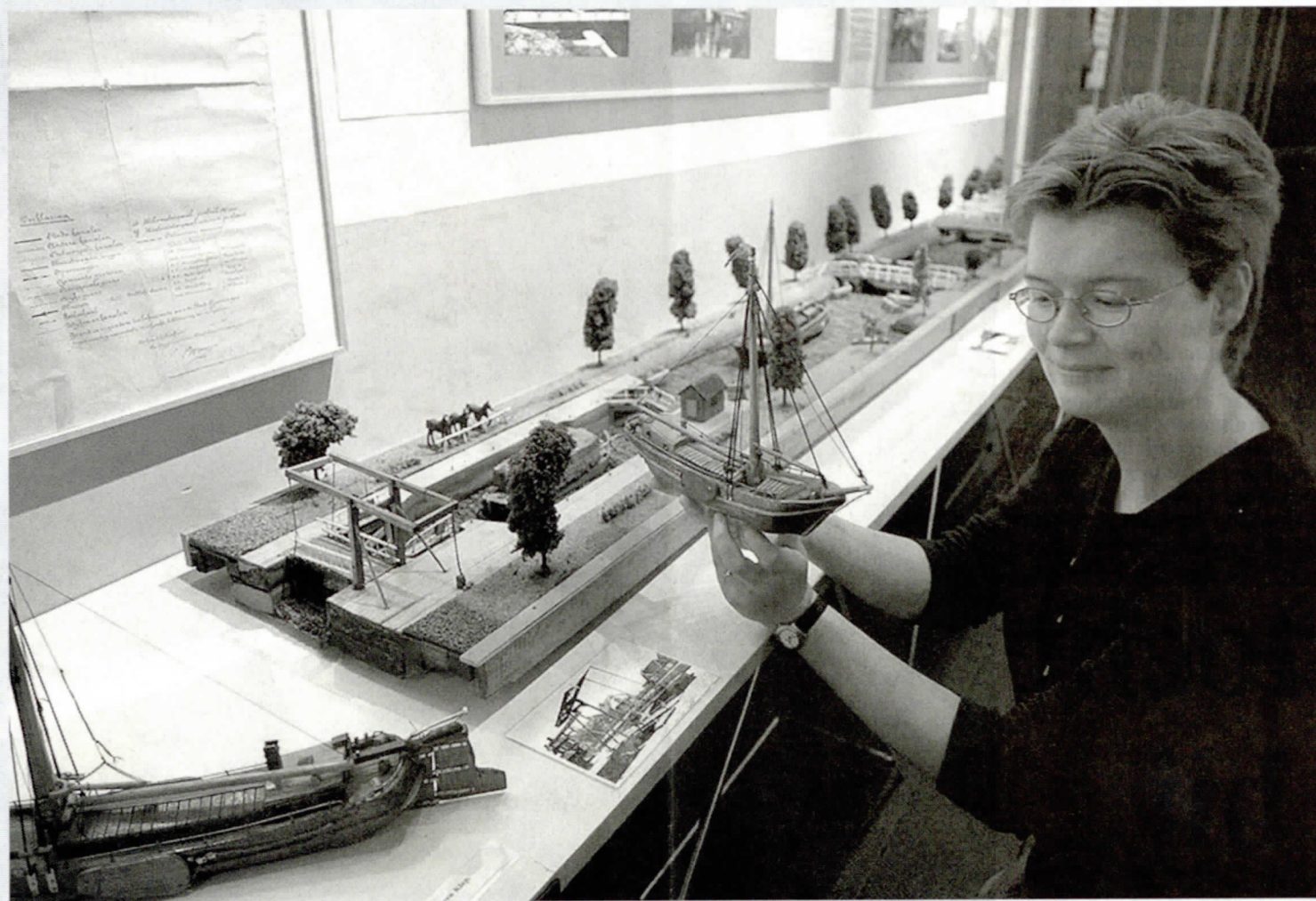

Het Stadskanaal als een 'motor'

Het beeld van het drukbevaren kanaal staat vooral bij de ouderen nog altijd helder op het netvlies. Lastig was het soms ook, al het gewacht voor de opengedraaide bruggen. Vooral in de herfst was het bingo. Dan was het zo ongeveer filevaren. Rijen schepen, zwaar beladen met aardappelen, bieten en soms nog turf. Er waren maar weinigen die over de wachttijden mopperden. De bedrijvigheid gaf brood op de plank. Een beeld uit de veenkoloniën dat jaren is geleden? Jawel, maar zolang nu ook weer niet. De vijftigers van nu kunnen zich het nog altijd moeiteloos voor ogen halen. Van de vaarwegen die van sterke economische betekenis waren voor het veenkoloniale gebied.

Coördinator Helen Hofman temidden van de attributen op de expositie 'Waterweg en levensader'. © HANS BANUS

Het Streekhistorisch Centrum in Stadskanaal – gevestigd in de ooit deftige Villa Ter Marse – besteedt uitgerend aan een van de hoofdkanalen in de veenkoloniën, het Stadskanaal, ruime aandacht op de winterexpositie. 'Waterweg en levensader' is deze tentoonstelling gedoopt. Het is een aardig overzicht geworden van een inmiddels toch alweer vervlogen tijd. Maar wel een tijd die een groot deel van de bevolking nog altijd aanspreekt. "Er zijn nogal wat mensen geweest die materiaal beschikbaar hebben gesteld voor de expositie. Het is een ervaring die we niet alleen nu opdeden, maar dat doen we steeds als we hier een expositie hebben die op het verleden is georiënteerd," zegt Helen Hofman, coördinator van het Streekhistorisch Centrum. "Blijkbaar hebben veel mensen nog heel wat bewaard dat aan die tijd herinnert." Scheepsjagers, touwslagers, reparatiewerven en sluisen pas-

seren de revue. Er zijn tal van oude foto's uit de tijd opgehangen, nieuwtjes uit de kranten uit die jaren. En het graven van het kanaal wordt uit de doeken gedaan. Handwerk was dat allemaal. Met houten schoppen werd het zware werk verricht. Er heeft ongetwijfeld meer dan één generatie wijk- en kanalen-gravers aan gewerkt. Op 11 februari 1765 namen de vroege vaders van de stad Groningen het besluit tot aanleg van het Stadskanaal. Daarmee was een economisch (stad) belang diend. Het hoofddoel was namelijk de afvoer van de turf uit de Drentse en Groninger venen zoveel mogelijk via de eigen kanalen naar de Stad te leiden. Dit 'ter bevordering van de bloei en commercie van de Stadt', zoals dat werd omschreven.

Het was een gigantische

klus: eerst in 1956 – dus bijna honderd nadat de eerste spade in de grond werd gestoken – werd Ter Apel bereikt, toen nog een Westerwolds (klooster)dorp. Maar het Stadskanaal was toen al een van de drukst bevaren waterwegen van Nederland geworden en rond de sluisen was inmiddels sprake van enige kernvorming.

Door de jaren heen was het kanaal niet alleen de 'motor' voor de bevolking, het was ook de plaats waar men ontspanning zocht. Ook aan dat aspect wordt op de tentoonstelling aandacht besteed. Er werd in het 'daip'gevisst en in winterperiodes als het water was bevroren werd er veelvuldig op geschaatst. De mensen schaatsen naar Ter Apel, Annerveenschekanaal of het Zuidlaardermeer. Voor lange afstanden draaide men ook toen de hand

niet om.

Het Streekhistorisch Centrum in Stadskanaal behoort niet tot de vijf kernmusea in de provincie Groningen en moet daarom financieel zwaar leunen op de gemeente Stadskanaal. Voor incidentele activiteiten waarmee wordt gemikt op een breder publiek dan alleen dat in de eigen streek kan echter wel een subsidie bij de provincie worden aangevraagd. Op zich gaat het het Streekhistorisch Centrum best voor de wind. Het aantal bezoekers ide laatste paar jaar van 2000 naar 5000 opgelopen. Met tal van activiteiten wordt ook flink aan de weg getimmerd, maar erg nadrukkelijk kunnen de medewerkers van het centrum ook weer niet tewerk gaan. Zij lopen al snel tegen de beperking van de onvoldoende ruimte aan voor (bijvoorbeeld)

de activiteiten op zondagmiddag. Met vijftig mensen zit het nu soms bomvol. "Meer kunnen we er eigenlijk niet hebben," aldus mevrouw Hofman. Zij beseft dat ze – in afwachting van betere tijden – moet roeien met de riemen waarover ze beschikt. "Voor wat je eigenlijk wel zou willen is het eigen gebouw gewoon te klein." Miken op de kwaliteit van het gebodene, dat is – gegeven de omstandigheden – de beste weg waarvoor kan worden gekozen in de visie van de coördinator.

Villa ter Marse werd ooit bij legaat geschonken aan de gemeente Stadskanaal door de familie Jb. Maarsingh. Aanvankelijk wist de gemeente niet goed raad met het pand, maar nog enkele jaren werd het in beheer gegeven bij de toen nog nieuwe stichting Streekhistorisch Centrum.